

U tří bažantů

Roztržitý Richard dojedl teplou přesnídávku a chystal se opustit restauraci U tří bažantů. Na stole nechal ležet svou novou koženou peněženku. Oblékl si lehký balonový plášť a odešel z podniku. Peněženka zůstala na stole. Této příležitosti využil číšník Petr. Ještě než Richard stačil odejít z restaurace na ulici, nenápadně sebral peněženku ležící na stole, v níž bylo 7000 Kč v hotovosti a bankovní platební karta na jméno a příjmení Richarda označená číslem, zastrčil peněženku do kapsy svého číšnického saka. Když úlovek o něco později prohlížel, viděl, že je právě takový, jaký slibovala vnější podoba peněženky. Se svou kořistí byl spokojen, koženou peněženku v hodnotě 700 Kč i její obsah 7 000 Kč si ponechal, platební kartu rozstříhal a vyhodil do odpadu.

Za chvíli si Richard vzpomenu, kde peněženku nechal, ihned se pro ni vrátil, ale již ji nenalezl na stole, kde ji ponechal. Tázal se číšníka Petra, zda snad nenašel jeho peněženku. Číšník Petr mu sdělil, že tam žádnou peněženku nenašel.

Otázky

1. Jak právně posoudíme jednání Petra ? Odůvodněte.
2. Jaký význam pro právní posouzení by mělo, kdyby číšník Petr peněženku prodal, peníze za prodej i peníze z peněženky utratil, ale platební kartu náležející Richardovi si ponechal s tím, že ji použije později k bezhotovostní platbě, k čemuž ale nedošlo ? Odůvodněte.
3. Jak právně posoudíme jednání Petra, jestliže Richard zjistil ztrátu peněženky až po několika hodinách večer doma a nemohl si vůbec vzpomenout, kde by mohla jeho peněženka být, že by peněženka mohla zůstat v oné restauraci. Petr jednal způsobem popsáním v zadání ? Odůvodněte.
4. Posuďte kauzu pro případ, že Petr koženou peněženku i s penězi a platební kartou předal Jaroslavovi, kterému dlužil větší částku peněz, na úhradu dluhu, přičemž mu řekl, jak k peněženke, penězům i k platební kartě přišel. Jaroslavovi se peněženka i

platební karta líbila, a tak si peněženku i platební kartu ponechal, peníze také. Jak posoudíme jednání Jaroslava ? Odůvodněte.

5. Obhájce obviněného Petra předložil soudu znalecký posudek týkající se duševního stavu obviněného a který si nechal obhájce obviněného sám vypracovat u dvou znalců zapsaných v seznamu znalců, kteří dospěli ke shodnému závěru, že Petr trpí duševní poruchou, která má vliv na jeho ovládací schopnost. Státní zástupce namítal, že provedení takového důkazu je nepřipustné, neboť znalci nebyli přibráni rozhodnutím orgánu činného v trestním řízení. Soud přesto provedl důkaz přečtením znaleckého posudku. Byl postup soudu správný ? Odůvodněte.
6. Proti rozsudku soudu prvního stupně podal státní zástupce odvolání výlučně v neprospěch obviněného Jaroslava s odůvodněním, že uložený trest je nepřiměřeně mírný. Odvolací soud však byl zcela opačného názoru, tj. že trest je nepřiměřeně přísný. Jak by měl soud o odvolání státního zástupce rozhodnout? Odůvodněte.
7. Obžalovaný byl odsouzen za krádež. K jeho návrhu byla povolena obnova trestního řízení a rozsudek zrušen i ve výroku o vině. V obnoveném řízení bylo zjištěno, že šlo vlastně o loupež. Jak bude rozhodnuto ? Odůvodněte.

Poznámka:

1. U všech závěrů obsažených v odpovědích týkajících se subsumpce případu pod zákonné ustanovení musí být ustanovení přesně citováno (nejen jeho název, ale i číslo paragrafu, odstavce, písmeno, alinea).

2. Při subsumpci musí být provedena konfrontace požadavků obsažených v zákonném ustanovení se skutkovým zjištěním (podobně jako to činí soud ve výroku rozsudku).

3. Závěry obsažené v odpovědích musí být náležitě odůvodněny (např. třeba uvést, proč třeba určité jednání posuzovat jako účastenství ve formě návodu a nikoli jako spolupachatelství).

U tří bažantů – řešení

1. Petr se dopustil dokonaneho přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku v jednočinném souběhu s dokonaným přečinem neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku.

Petr sebral peněženku, kterou na stole v restauraci zapomněl Richard, ač věděl, komu peněženka patří a mohl počítat s tím, že se pro ni Richard při normálním běhu událostí vrátí. Tato jeho představa odpovídala realitě, neboť Richard věděl, kde zapomenutou věc hledat, a do restaurace se vzápětí vrátil. Peněženka, která měla hodnotu 700 Kč, obsahovala 7.000 Kč v hotovosti a bankovní platební kartu poškozeného Richarda. Petr si peněženku i její obsah ponechal, nakládal tedy s cizí věcí jako s věcí vlastní. Hodnota peněženky (700 Kč) spolu s jejím obsahem (7.000 Kč) je podle § 138 odst. 1 tr. zákoníku škodou nikoli nepatrnou.

Předmětem krádeže je i věc zapomenutá, pokud pachatel v době, kdy věc nalezne, ví, že patří jinému, že věc je v dosahu poškozeného a že ji jejím přisvojením odnímá z jeho dispozice. Ví-li oprávněná osoba, v jakém okruhu může věc hledat, je přisvojení takové věci krádeží, nikoliv zatajením věci (srov. s č. 31/1987 Sb. rozh. tr.).

Petr si tedy přisvojil cizí věc tím, že se jí zmocnil, a způsobil tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou, dopustil se tak dokonaneho přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

Trestný čin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku je podle § 14 odst. 2 tr. zákoníku přečinem, neboť jde o úmyslný trestný čin, za nějž lze uložit trest odnětí svobody s horní hranicí do pěti let.

Bankovní platební karta je platebním prostředkem, resp. platební kartou splňující podmínky nepřenosnosti a identifikovatelnosti podle jména nebo čísla ve smyslu § 234 tr. zákoníku. Petr si opatřil nepřenosnou platební kartu identifikovatelnou podle jména nebo čísla „bez souhlasu oprávněného držitele“ karty, kterým byl poškozený Richard. Proto jeho jednání posoudíme jako dokonaný přečin neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku.

Trestný čin neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku je podle § 14 odst. 2 tr. zákoníku přečinem, neboť jde o úmyslný trestný čin, za nějž lze uložit trest odnětí svobody s horní hranicí do pěti let.

Poznámka: K řešení vztahu trestného činu krádeže podle § 205 tr. zák. a zatajení věci podle § 219 tr. zák. srov. také příklad č. 194 v práci Gřivna, T., Vokoun, R., et al.: Příklady z trestního práva hmotného. 2. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 45-46.

Oba přečiny spáchal Petr jedním jednáním – jedním skutkem. Skutek je souhrn všech vnějších projevů vůle pachatele, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty zaviněním. Proto posoudíme Petrovo jednání jako spáchání dvou přečinů v jednočinném souběhu, a to nestejnorodém, neboť naplnil svým jednáním skutkové podstaty dvou různých trestných činů (přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a přečinu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku).

2. Pro právní posouzení by tato okolnost neměla žádný význam. Právní kvalifikace jednání Petra by byla stejná jako pod otázkou č. 1.

Přečin neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku je dokonán již samotným opatřením platebního prostředku jiného bez souhlasu oprávněné osoby, nevyžaduje se, aby pachatel platební prostředek použil k placení zboží nebo služeb, popř. k inkasu hotovosti, nebo aby se o to pokusil. Jedná se o tzv. předčasně dokonáný trestný čin. Není tedy relevantní, jestli Petrův úmysl směřoval k budoucí bezhotovostní platbě anebo jestli s platební kartou naložil jiným způsobem. Pokud by Petr platební kartu následně použil k bezhotovostní platbě nebo k výběru hotovosti, a způsobil tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou nebo by se o to pokusil, bylo by třeba takové jednání posoudit též jako trestný čin krádeže podle § 205 tr. zákoníku případně jako pokus tohoto trestného činu.

3. Petr se dopustil pokusu přečinu krádeže podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku v jednočinném souběhu s dokonáním přečinem neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku.

Petr sebral peněženku, kterou na stole v restauraci zapomněl Richard, ač věděl, komu peněženka patří a mohl počítat s tím, že se pro ni Richard při normálním běhu události vrátí. Jeho představa však neodpovídala realitě, neboť Richard zjistil ztrátu peněženky až po několika hodinách večer a nemohl si vůbec vzpomenout, že by peněženka mohla zůstat v oné restauraci. Objektivně se tedy jednalo o věc ztracenou, která se dostala mimo dosah oprávněné osoby, tj. Richarda.

V daném případě tedy došlo k neshodě Petrova vědění se skutečností a nastal případ tzv. skutkového omylu pozitivního, kdy se Petr domníval, že jde o věc cizí, zatímco se jednalo o věc zapomenutou, ztracenou. V takovém případě, kdy objektivní stránka (věc zapomenutá, ztracená) neodpovídá představě pachatele (Petr se domníval, že jde o věc cizí), posoudíme skutek jako pokus toho trestného činu, ke kterému směřuje představa pachatele. Petr se domníval, že si Richard vzpomene, kde peněženku nechal, tudíž jeho jednání posoudíme jako jednočinný souběh pokusu trestného činu krádeže podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a dokonaného přečinu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku.

K odůvodnění přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a přečinu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku srov. odpověď na otázku číslo 1.

4. Obviněný Jaroslav se dopustil přečinu podílnictví podle § 214 odst. 1 alinea 1 písm. a) tr. zákoníku v jednočinném souběhu s přečinem neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku.

Jak bylo již výše uvedeno, Petr se dopustil přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku v jednočinném souběhu s přečinem neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku.

Petr Jaroslavovi sdělil, jak k věcem, které mu předává, přišel a předal mu je. Jaroslav tedy věděl, že věci byly získány trestným činem, přesto je na sebe převedl a získal nad nimi dispoziční moc. Jeho jednání je kryto úmyslným zaviněním, konkrétně jde o úmysl přímý, který se vztahoval také k okolnosti, že se jednalo o odcizené věci (věděl o jejich původu). Jeho jednání tedy posoudíme jako přečin podílnictví podle § 214 odst. 1 alinea 1 písm. a) tr. zákoníku. Skutečnost, že Jaroslav věci přijal na úhradu své pohledávky, kterou měl vůči

Petrovi jako pachateli původního trestného činu, nevylučuje jeho trestní odpovědnost (srov. s č. 42/1971 Sb. rozh. tr.).

Trestný čin podílnictví podle § 214 odst. 1 alinea 1 písm. a) tr. zákoníku je podle § 14 odst. 2 tr. zákoníku přečinem, neboť jde o úmyslný trestný čin, za nějž lze uložit trest odnětí svobody s horní hranicí do pěti let.

Vzhledem k tomu, že Jaroslav věděl, že Petr si opatřil nepřenosnou platební kartu identifikovatelnou podle jména nebo čísla „bez souhlasu oprávněného držitele“ karty, kterým byl poškozený Richard, a platební kartu od Petra přijal, posoudíme jeho jednání též jako přečin neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku (K odůvodnění přečinu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku srov. odpověď na otázku číslo 1).

Trestný čin neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku je podle § 14 odst. 2 tr. zákoníku přečinem, neboť jde o úmyslný trestný čin, za nějž lze uložit trest odnětí svobody s horní hranicí do pěti let.

Oba přečiny spáchal Jaroslav jedním jednáním – jedním skutkem. Skutek je souhrn všech vnějších projevů vůle pachatele, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty zaviněním. Proto posoudíme jednání Jaroslava jako spáchání dvou přečinů v jednočinném souběhu, a to nestejnorodém, neboť naplnil svým jednáním skutkové podstaty dvou různých trestných činů (přečinu podílnictví podle § 214 odst. 1 alinea 1 písm. a) tr. zákoníku a přečinu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku).

5. Postup soudu nebyl správný, neboť neměl s takovým znaleckým nakládat jako s listinným důkazem, nýbrž jako se znaleckým posudkem obstaraným stranou, jak stanoví § 110a tr. řádu, a za podmínek § 211 odst. 5 tr. řádu mohl znalecký posudek v hlavním líčení přečíst.

Podle ustanovení § 89 odst. 2 věta druhá tr. řádu může každá ze stran důkaz vyhledat, předložit nebo jeho provedení navrhnout. Toto ustanovení umožňuje stranám obstarávat důkazy. Pro jejich provedení a hodnocení platí stejný režim jako pro důkazy opatřené orgány

činnými v trestním řízení. Tvrzení státního zástupce o tom, že provedení takového znaleckého posudku je nepřípustné, tedy nebylo správné.

Režim nakládání se znaleckým posudkem obstaraným stranou stanoví § 110a tr. řádu. Jestliže má znalecký posudek předložený stranou všechny zákonem požadované náležitosti a obsahuje doložku znalce o tom, že si je vědom následků vědomě nepravdivého znaleckého posudku, postupuje se při provádění tohoto důkazu stejně, jako by se jednalo o znalecký posudek vyžádaný orgánem činným v trestním řízení, tedy podle § 110a tr. řádu. To znamená, že soud pochybil, když se znaleckým posudkem nakládal jako s listinným důkazem. Podle § 211 odst. 5 tr. řádu lze místo výslechu znalce číst jeho písemný posudek, jestliže znalec byl před podáním posudku poučen podle § 106 tr. řádu, nejsou pochybnosti o správnosti a úplnosti posudku a státní zástupce i obžalovaný s tím souhlasí. Pokud byly v daném případě všechny výše uvedené podmínky splněny, mohl soud znalecký posudek v hlavním líčení přečíst.

Poznámka: Srov. také příklad č. 135 v práci Gřivna, T., Vokoun, R. et al.: Příklady z trestního práva hmotného a procesního. 2. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 71.

6. Odvolací soud by měl podle § 258 odst. 1 písm. e) tr. řádu rozsudek ve výroku o trestu zrušit a především sám ve zrušené části znovu rozhodnout rozsudkem, kterým uloží trest mírnější podle § 259 odst. 3 tr. řádu, § 259 odst. 4 tr. řádu a contrario.

Nezamítne-li nebo neodmítne-li odvolací soud odvolání podle § 253 tr. řádu, přezkoumá zákonnost a odůvodněnost jen těch oddělitelných výroků rozsudku, proti nimž bylo podáno odvolání, i správnost postupu řízení, které jim předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad (viz § 254 odst. 1 tr. řádu). Státní zástupce napadl výrok o trestu. Vymezil tedy rozsah přezkumu a uvedl i vady výroku (tj. nepřiměřeně mírný trest). Jelikož nebyl napaden výrok o vině, nebude jej odvolací soud v zásadě samostatně přezkoumávat. Soud se proto bude zabývat pouze výrokem o trestu, a to z hlediska vytýkané vady.

Jestliže odvolací soud dospěje k závěru, že výrok o trestu je nesprávný a uložený trest je nepřiměřený, rozsudek v souladu s § 258 odst. 2 písm. e) tr. řádu ve výroku o trestu zruší a jestliže má pro rozhodnutí dostatečný podklad (viz § 259 odst. 3 tr. řádu), nic mu nebrání, aby ve věci rozhodl sám, tedy může obžalovanému uložit trest mírnější. Rozhodne sám sice jinak,

než měl na mysli státní zástupce, ale podal-li státní zástupce odvolání pouze v neprospěch obžalovaného, nebrání to odvolacímu soudu, aby rozhodl ve prospěch obžalovaného (srov. č. 21/2013 Sb. rozh. tr.). Takové změně totiž nebrání žádné ustanovení trestního řádu na rozdíl od některých případů, které by byly v neprospěch obviněného (srov. § 259 odst. 4 nebo 5 tr. řádu).

7. Obviněný bude uznán vinným těžším trestným činem, tedy zvláště závažným zločinem loupeže podle § 173 tr. zákoníku, nesmí mu za něj však být v souladu s § 289 písm. b) tr. řádu uložen přísnější trest, než byl uložen předchozím rozsudkem.

Obnova řízení byla povolena na návrh obviněného a vzhledem k tomu, že podle § 280 odst. 2 tr. řádu může v neprospěch obviněného návrh na povolení obnovy řízení podat jen státní zástupce, mohla být obnova řízení povolena pouze ve prospěch obviněného. V případě povolení obnovy řízení pouze ve prospěch obviněného nesmí být podle § 289 písm. b) tr. řádu obviněnému novým rozhodnutím uložen přísnější trest. Jde tedy o nedůsledně upravený princip zákazu *reformationis in peius*, protože se týká pouze trestu, nikoli však i viny, obviněný tak může být uznán vinným těžším trestným činem, nesmí mu však být uložen přísnější trest.

Poznámka: Srov. také příklad č. 395 v práci Gřivna, T., Vokoun, R. et al: Příklady z trestního práva hmotného a procesního. 2. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 81